

АЛФОНСО МАРТИНЕС-МЕНА

БИВОЛСКАТА РЪКА

Превод от испански: Венко Кънев, 1981

chitanka.info

Беше на пясъка, заседнала като риба с внушителни размери, излъскана, бяла и блестяща... Нямаше нищо повече. Плажът беше почистен наскоро. Видях я отдалеч и се приближих. Имаше нещо, което ме привличаше неудържимо.

На разсъмване се показах на прозореца и видях хората, които трупаха зелени купчини от оризовите растения, които плуваха във водата или бяха изхвърляни на пясъка от нощния прилив. Вероятно приливът беше докарал и рибата, като заглъхнал вик, неспособен да предава нищо никому. Може би на мен, да. Затова се приближих при повикването ѝ.

Сега виждам, че това парче плаж е леко оцветено в зелено, сякаш от дребни и устойчиви люспици лишей, за разлика от останалата част на плажа, която се простира от двете страни на устието на спокойната и тиха река, където са навързани размесено бляскави луксозни лодки и ладии с плоско дъно, без газене, пребоядисани със смолисточерна боя, напукана на бразди от слънцето, в една линия, като кръстоска, с гробарските гондоли от венецианските канали, боядисани траурно по заповед на херцога по време на чумата, и работливите лодчици на китайските оризови ниви с декоративни лакове със съмнителен вкус и чисто занаятчийско изкуство, които канцелариите на църковните мисии предлагаха срещу подаяния.

Парчето плаж, оцветено в зелено, изглежда като оазис сред сухия пясък, който го обгражда откъм земята, и влажния и може би червеникав пясък, близан от пенестите вълнички, последователни и успоредни като геоложки пластове.

На около триста метра навътре в устието е мостът с шлюзовете, които поддържат нивото на водата в лагуната. По-нататък едно ново море, жълто-зелено в началото — докато при плажа е синьо-зелено близо до брега и виолетово-синьо в дъното, при мъгливия хоризонт с възвишения, който лесно би се сбъркал с истинско море, ако не беше напръскан с белосани къщички и бараки.

Рибата трябва да е дошла, след като са си отишли хората от чистотата. Мъжете бяха двама или трима. Рибата беше една, блестяща, бяла и съвсем гладка. Затова се приближих. На плажа имаше странна тишина. Може би беше тишината на лекото шумолене на вълните, следващи една след друга без почивка, което ставаше непрекъснато, както е непрекъснато небето без облаци. Може би някой щеше да

вдигне ръка, за да спре нещата; да спре свиренето на вятъра в тръстиковите покриви на заслоните за курортистите или подухването му, което едва къдри малките дюни по крайбрежието, или пък да създаде тази почти изкривена тишина на екстаза или ярко изразената, равна тишина на мига между „готови... старт“ на състезанията.

Беше заседнала на пясъка. Тогава не почувствувах отвращение. И аз, без да хвърлям някаква сянка на земята, без нито един наблюдаващ ме отдалеч или отблизо поглед, съзнаващ, че е така, без никакъв глас, без никаква усмивка, дори без мисъл, се приближих до нея. Денят изгряваше. Главата ѝ беше нацепена напречно, бяла и гладка като корема, като всичко останало, беше една „ръка“, „биволска ръка“, която беше стигнала до плажа. „Ръката“, която налагаше потискащата тишина на онова самотно място, беше „биволска“ и като отрязана с брадва на жертвоприношение. Откъде беше дошла? Къде ли беше станало жертва — искам да мисля, нещо ме насилва да мисля, че се беше самопожертвувало — това животно, носещо тишина?

Една геометрична игра на пирамиди продължаваше бреговете на залива. Рибата беше вътре. Защо не продължаваше да бъде риба, защо „биволската ръка“ да не бъде ръката на една огромна бяла риба, спирач на вертикални сенки и успоредни облаци, слети с могъщото синьо на небето без звезди, земята без хора и морето без вълни, където да е спряло снимането на обичайния филм, на всекидневния филм, на фотоапарата, който запечатва, и на проекционния апарат, който възпроизвежда, защото е дошъл моментът на спирането: Тук. Ей тук. Тук има нещо важно, ако можеш да го видиш.

Неправилни пирамиди. Отсечени пирамиди. Кубове в различни положения. Пирамиди в шахматен ред — като в едни умножен и смален Египет, успореден на отворените брегове на устието — които показваха чакъла на масата си, на солидните си гънки. Средни и помалки пирамиди. Геометрична игра на вълноломи. Керван от едногърби камили, които се спускат при отлив, за да покровителствуват ръката, рибата, парчето от пожертвуван бивол, налагащ тишина и внимание: „Внимание, тук! Приблечи се, самотни човече, защото си погледнал назад и вече си статуя от сол, камък, страх, бъдеще... или може би от надежда?“

Тридесет и две години сред развалините. Тридесет и две години, без да разговарям с никого, изпълнявайки неприятното задължение да

питам: „Имате ли билети? Струват десет песети.“

— Добре, вярно е. Слизал съм два-три пъти в селото.

Развалините на Сагунто.

— Да, госпожо, много малко — това й каза.

Много малко посетители. Казах аз, докато тичах от единия до другия край на цитаделата. Аз, докато се опитвах да възстановя живота на онези хора, горещината под ризниците им, препускането на конете и металическият звън на оръжията...

Изглежда, че я беше изхвърлил там приливът. Много бели крака. Много загрубяло лице — вятър, слънце, но най-вече вятър, вятър... Имаше две ръце. Не беше пожертвуван или лъжеше? Имаше и други хора. Двама, трима, четирима червени като раци туристи с размахани фотоапарати. Човек-риба. Човек, осъден на самота. Кой по-добре от него можеше да вдигне тази ръка, с която се сблъсках сутринта?

Отново шумът на водата. Аз бях обърнал гръб на много неща. Бях обърнал гръб на рибата. Бях обърнал гръб на далечния фар със странно прекъсваща светлина: червена, зелена, червена, червена: тире, точка, тире, тире. На небето звездите изгряха отново в последен опит на съпротива на зората и брезентите на чадърите изплюскаха сухо, разтърсени от вятъра. Пристигнаха първите рибари, боси или с пластмасови сандали и навити панталони. Покачиха се на циментовите кубове. Влязоха до колене във водата. Размахаха въдиците и стръвта. Знам, виждал съм как връщаха внимателно във водата, към живота малките уловени рибки. Нуждаеха се от големи риби за ядене.

Закрачих бавно, забравил за заседналата с големи размери риба, забравил онзи абсурден момент, в който всичко изглеждаше различно. Забравих дълбоко и завинаги. Забравих дори Сагунто. Дори развалините на цитаделата с мълчаливото, закотвено, изсушено и унило човече.

„Госпожо — каза, — вие извършихте едно богочестиво дело.“

И човек се пита какво ли ще е това — едно богочестиво дело. Човек се пита дали да размени няколко любезни думи или една разбираща усмивка с друг човек е нещо в действителност важно, когато една риба се закотвя, когато една оголена до костите без плът ръка се приближава до пясъка на плажа, засяда и ме вика, за да наложа тишината и дълбочината на безграничното бъдеще, което може да е минало, което може да е кратък сън... а може и да не е абсолютно

нищо, ако гласът, словата, фразата „извършихте едно богочестиво дело“ не е закотвеният и ням глас на плажа, който поражда тишината в болезненото раждане на секундите.

После той каза неочаквано няколко празни приказки: че участвувал във войната в Африка, че имал медал за страданията си, че продавал разхладителни портокалови напитки, че щял да седне, където сядала госпожата...

Вярно е, че имаше туристи. Вярно е, че имаше и други хора. Малко. Винаги има малко хора. Но може би ще принудят волята си да се изявят цялостно. Слънцето пада отвесно. Аз обикалям развалините и търся шумове, търся запазени гласове, викове на ужас или любовни фрази. Бих имал нужда от отрязаната биволска ръка с блестящо копито. Бих имал нужда да почувствувам до мен белите крака на човека от развалините. Но човекът от развалините е седнал на хлад в преддверието на къщата. „Аз ще седна, където седне госпожата...“ После разбрах, че не се съгласил да приеме парите за портокалката. Главата ми пламтеше и се приютих в сянката на зъбеца на крепостната стена, във вътрешността на една къща от епохата на римляните, а после може би в една килия. Вековете не са оставили нито мъка, нито тишина. Вековете винаги докарват нови хора, нови желания, нови мътни съзнания.

Когато се върнах на плажа — забравил бързо и окончателно за бялата риба, за ръката с излъсканото и безжизнено копито, която спря за миг всемира, — сънувах кошмар, привидно без никаква връзка с нищо и никой. Беше геометричен сън с криволичеци, прави, отвесни черти, които покриваха пространството. Покриваха едно ограничено правоъгълно пространство, където аз отсъствувах. Уплаших се. Отказах се да съзерцавам неумолимия чертеж от криволици, който би изолирал, подчинил, затворил човека вътре. Победих съня, разбих го, без да се събуждам. Уплаших се, защото не го разбирах. Беше ме страх да мисля за едно различно, чуждо измерение, за което няхах подготовка, нито оръжие. Страх ме беше дори да разбера схемата на новото намерение, което ми се предлагаше.

Сънят си отиде сигурно защото приемателят не му служеше. Погрешен избор. Електронната машина на времето също може да сбърка. Или бъркам аз, може би предвиденото е било просто

объркването, страхът или умозаклучението ми след шест хиляди години?

Когато се върнах на плажа, се свечеряваше. Потърсих мястото на рибата с бялата заседнала ръка на принесен в жертва бивол. Нямаше да я намеря, естествено. Знаех, че няма да я намеря, защото трябва да си е отишла, щом ѝ показах гърба си в онази утрин. Трябва да си е тръгнала, когато се появиха първите рибари с навити панталони и щръкнали въдици. Трябва да си е тръгнала, когато забравих окончателно, че беше настанала тишина. Ако не беше така, как тогава човекът от развалините щеше да бъде с ненакърнено тяло няколко часа по-късно? Как нямаше да му липсва един бял крак или една загрубяла ръка от онези, които опираше на кадифените панталони на колената, като ги показваше открито, макар почти без да ги движи, сякаш ги оставяше да починат от умората на вълните през цялата дълга нощ до отлива?

Сега, когато се свечеряваше, на плажа нямаше хора. Многоцветната шумотевица, жадна за слънце, се образуваше сутрин. Би могло да остане някой въдичар, но нямаше и такъв.

Стигнах до мястото, където бях намерил биволската ръка. Не я очаквах. Знаех, че не може да е там. Това, което не знаех, е, че ще намеря две ярешки глави с ужасно изцъклени и облещени кръгли очи. Имаше някакви останки от изгризано от рибите месо и комарите, множество дребни комари, които прикриваха мършата.

Двете ярешки глави хапеха езиците си със собствените си зъби сигурно за да избягнат разговорите, а морето бучеше равномерно и безспир.

Ел Перильо, юли 1968

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.